

одного обороту; найшвидше дебіторська заборгованість оберталася у кризовому 2015 році – 3,37 обороти, 108 днів один оборот; найповільніше – у 2016 році – 2,45 обороти, 149 днів тривалість одного обороту.

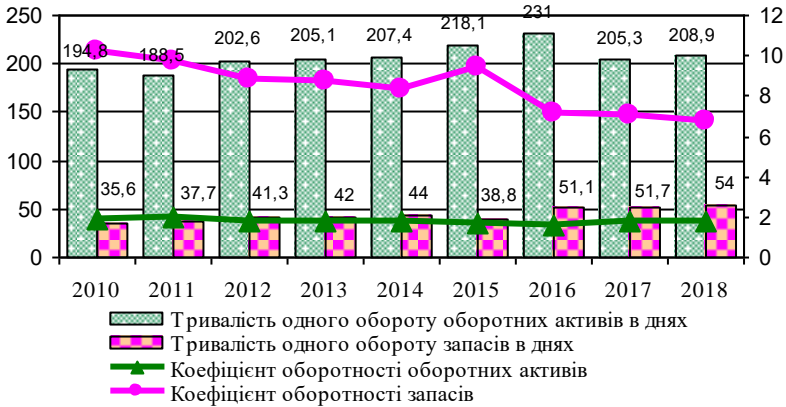

Рисунок 2 – Показники ефективності використання оборотних активів в підприємств оптової та роздрібної торгівлі України за 2010-2018 рр.

Підвищуючи ефективність використання оборотного капіталу і профінансованих оборотних активів підприємства торгівлі суттєво впливають на зростання капіталізації та темпи соціально-економічного розвитку.

УДК 658

І.А. Бігдан, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

Ю.І. Нєловкіна (ХДУХТ, Харків)

ДОТРИМАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЯК НАПРЯМ СТРАТЕГІЇ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Ефективне управління як напрям сталого розвитку країни визначено вперше у 2016 році у Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» [1], яка передбачила проведення ряду реформ у сфері державного управління.

Сучасний стан реформи управління державними фінансами розпочався з дня прийняття 8 лютого 2017 р. Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки [2]. З метою побудови сучасної та ефективної системи управління державними фінансами, яка здатна надавати якісні державні послуги, ефективно акумулюючи ресурси та розподіляючи їх відповідно до пріоритетів розвитку держави у середньо- та довгостроковій перспективі Стратегією означено чотири пріоритетні напрями, зокрема, дотримання загальної бюджетно-податкової дисципліни у середньостроковій перспективі. В межах цього напрямку визначено низку завдань, які стосуються розвитку податкової системи, макроекономічного та бюджетного прогнозування, середньострокового бюджетного планування, удосконалення управління фіскальними ризиками, державним боргом та ліквідністю. Реалізація Стратегії здійснюється відповідно до плану заходів на 2017-2020 роки [2].

Аналіз Звітів про хід виконання плану заходів з реалізації Стратегії у 2018-2019 рр. [3; 4] в частині дотримання загальної бюджетно-податкової дисципліни у середньостроковій перспективі показав, що завдання Стратегії за часом виконуються не в повному обсязі. Відносно податкової системи в частині підвищення якості та ефективності податкового адміністрування терміни щодо розроблення додаткових IT-рішень для покращення камеральних перевірок, впровадження електронних податкових перевірок (е-аудит) із застосуванням відповідного програмного забезпечення, запровадження єдиної уніфікованої форми податкової звітності з податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та єдиного соціального внеску (ЄСВ) порушені, і планується замість 2018 року їх виконання у 2020 та 2021 рр. Серед заходів розширення бази оподаткування перегляд умов застосування спрощеної системи оподаткування щодо категорій осіб, діяльності, граничного обсягу доходу та ставок податку замість ІУ кварталу 2017 р відбувся частково з 1 січня 2019 р., а деякі плануються з 1 січня 2021 р. Щодо розробки критеріїв визначення осіб з високими статками протягом II кварталу 2018 р. на сьогодні маємо лише законопроект 2018 р. статтю 14.1.139 з визначенням цих критеріїв.

Відносно макроекономічного та бюджетного прогнозування в частині забезпечення неупередженості та деполітизації процесу прогнозування незалежне зовнішнє оцінювання макроекономічного прогнозу та прогнозу доходів бюджету на сьогодні не впроваджено, натомість його необхідність була закріплена ще у 2017 р. законопроектом про державне стратегічне планування.

В частині середньострокового бюджетного планування терміни розроблення програмного забезпечення (ІУ квартал 2017 р.) та його

впровадження (III квартал 2018 р.) не виконані. Наразі завершується відбір консультанта для розробки технічного завдання з оновлення модулів бюджетного планування, що дозволить ввести зміни в програмне забезпечення для середньострокового планування бюджету.

Відносно управління фінансовими ризиками до середньострокової бюджетної декларації на 2019-2021 рр. включено відповідно до постанови КМУ від 24.04.2019 р. № 351 оцінку фінансових ризиків, але з запізненням майже на один рік. З метою посилення захисних механізмів під час надання державних гарантій передбачено у I кварталі 2018 р. запровадження комісії за видачу гарантій, розмір якої розраховуватиметься на основі оцінки ризику, та вдосконалення оцінки кредитоспроможності позичальника під час видачі таких гарантій. Втім, наразі відбуваються обговорення разом з міжнародними експертами у рамках місій МВФ, Світового Банку, ЄС та ін. щодо встановлення комісії за видачу гарантій, розмір якої встановлюватиметься з урахуванням ринкової вартості кредиту позичальника. За їх результатами Мініном ще не розроблено проект змін до постанови Кабміну від 17.03.2011 р. № 256 щодо встановлення плати за надання державних гарантій. Не завершено в рамках удосконалення електронної бази даних державного сектору економіки при терміні виконання II квартал 2018 р. створення бази даних про баланс державного сектору з охопленням усіх пасивів і активів.

Виконання завдання в частині управління державним боргом щодо розширення бази інвесторів у державні цінні папери виконано пізніше IV кварталу 2018 р. шляхом підписання у березні 2019 р. угоди між Clearstream та НБУ про відкриття рахунку міжнародного депозитарію в депозитарії НБУ та відкриття 27.05.2019 р. доступу до міжнародного депозитарію цінних паперів Clearstream.

Серед завдань та заходів з управління ліквідністю в стадії виконання залишаються розробка методики прогнозування руху грошових коштів на ЄКР та методології прогнозів руху коштів, термін за якими встановлений III квартал 2017 р. та I квартал 2018 р. Покращення кадрового забезпечення та інституційної спроможності підрозділу з управління ліквідністю відбулося у 2018-2019 рр. замість IV кварталу 2017 р. Щодо управління коштами механізм розміщення тимчасово вільних залишків коштів ЄКР та валютних рахунків уряду буде удосконалено у II кварталі 2020 р. (за планом – I квартал 2018 р.), а узгодження строків значних надходжень і видатків державного бюджету планується у 2020 році в рамках перегляду Стратегії реформування СУДФ. Покращення координації між процесами управління ліквідністю та управління боргом відбувалося у процесі створення підґрунтя для запровадження обміну інформацією щодо

прогнозу руху коштів на ЄКР для складання графіків випуску ОВДП лише в кінці 2019 року замість ІУ кварталу 2017 р.

Отже, можна констатувати, що більшість заходів плану з реалізації Стратегії за напрямом дотримання загальної бюджетно-податкової дисципліни у середньостроковій перспективі здійснено несвоєчасно, а низка важливих з них знаходиться у стані виконання. Це стосується переважно розвитку податкової системи, середньострокового бюджетного планування, удосконалення управління фіскальними ризиками та управління ліквідністю. Серед цих заходів в процесі впровадження є:

1) технічне та програмне забезпечення покращення камеральних та впровадження електронних податкових перевірок (е-аудит), здійснення середньострокового бюджетного планування, розширення інформації про баланс державного сектору з метою управління фіскальними ризиками та в цілому бюджетного планування;

2) методологічне та методичне забезпечення розширення бази оподаткування, макропрогнозування та прогнозування доходів бюджету, посилення захисних механізмів під час надання державних гарантій, удосконалення механізму прогнозування руху коштів;

3) організаційне забезпечення контролю за дотриманням вимог податкового законодавства, управління коштами ЄКР, координації між процесами управління ліквідністю та управління боргом. Безперечно, гальмує впровадження низки заходів не прийняття у встановлені планом заходів терміни важливих нормативно-правових документів, відсутність політичної волі, слабкість інституційної спроможності органів державного управління.

Інформаційні джерела:

1. Про стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

2. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки: розпорядження КМУ від 08.02.2017 р. № 142-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80>

3. Звіт про хід виконання плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки, затвердженого розпорядженням КМУ від 24.05.2017 № 415-р, за 2018 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mof.gov.ua/storage/files/3923735fdffd6c411b9e44f849e80323.pdf>

4. Звіт про хід виконання плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки, затвердженого розпорядженням КМУ від 24.05.2017 № 415-р, за 2019 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mof.gov.ua/storage/files/Звіт...20рік.pdf>